

Nieuwsbrief

Molenstichting Noord-Brabant

Nieuwsbrief nummer 2018-2. Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar en wordt verspreid onder alle molenorganisaties in Noord-Brabant, de Adviesraad, alle Noord-Brabantse molengemeenten en alle andere belangstellenden.

Doelstelling

De Molenstichting Noord-Brabant zet zich in voor de ongeveer 130 molens die nog herkenbaar in het Brabantse land staan. Ons doel is het bevorderen van het behoud van molens en restanten van molens in Noord-Brabant.

De stichting wil dit doel te bereiken door:

- het stimuleren van de culturele en educatieve waarde van molens in Noord-Brabant;
- het behouden van streekeigen eigenschappen en taalgebruik met betrekking tot molens;
- het behoud en herstel van een passende molenomgeving;
- het beïnvloeden van het algemeen molenbeleid van alle overheidsniveaus (gemeentelijk, provinciaal en landelijk);
- het fungeren als "contactpersoon" tussen individu (molenaar) en/of lokale molenorganisaties enerzijds en overheid anderzijds;
- het verlenen van medewerking aan provinciale activiteiten en/of evenementen op het gebied van molens;
- het inventariseren van molens en restanten van molens.

Onze website

Graag wijzen wij u op onze website

www.molenstichtingnoord-brabant.nl.

Hij wordt door velen bezocht en wij zijn daar natuurlijk heel blij mee.

Hij biedt ons de mogelijkheid om snel berichten naar buiten te kunnen brengen en alle belangstellenden van actuele informatie te voorzien.

Wij zien, dat de website ook vergemakkelijkt, dat u ons benadert met uw vragen. In de beantwoording proberen wij u zo goed mogelijk te helpen en schakelen daarbij onze molenconsulente en onze Adviesraad in.

Molenontmoetingsavond

Op woensdagavond 25 april j.l. werd in de pas opgeleverde vergaderruimte bij de Wouwse korenmolen 'De Arend' de jaarlijkse Molenontmoetingsavond van Molenstichting Noord-Brabant gehouden. Bestuur, adviesraad, molenaars, moleneigenaren en andere belangstellenden kwamen bijeen om bijgepraat te worden over het wel en wee van de Brabantse molens. Het centrale thema op deze avond vormde de molenbiotoop, waarmee de invloed van de directe omgeving van de molen op zijn functioneren wordt bedoeld. Voor de windmolens is een vrije windvang belangrijk. Deze wordt in één of meerdere windrichtingen nog wel eens verstoord door hoog groen of bebouwing. Voor de watermolens is voldoende water met voldoende verval en stroomsnelheid belangrijk, waar een spanningsveld ontstaat tussen de inrichting van het landschap en het waterbeheer.

Het gehele verslag van deze avond is te vinden op onze website.

Brabantse Molenprijs

Zoals Limburg zijn molenpenning heeft, zo krijgt Noord-Brabant zijn Brabantse Molenprijs. Molenstichting Noord-Brabant heeft besloten een dergelijke molenprijs in te stellen.

Het gaat om een prijs, die tweejaarlijks zal worden uitgereikt als blijk van waardering voor een persoon of stichting, die zich op een bijzondere wijze heeft ingezet voor de Brabantse molens en molenaars. De prijs zal bestaan uit een bronzen beeldje en een oorkonde.

Het bestuur van Molenstichting Noord-Brabant beslist over toekenning van de Molenprijs op voordracht van een commissie. Deze zal bestaan uit een lid van de Adviesraad, de molenconsulente, een bestuurslid van Molenstichting Noord-Brabant en de secretaris van de stichting.

Uitreiking zal plaatsvinden tijdens de landelijke molendag, het tweede weekend van mei. Voor het eerst zal de molenprijs in 2019 worden uitgereikt.

De commissie gaat nu een en ander nader uitwerken. Hiervan wordt u uiteraard op de hoogte gehouden.

Watermolenbiotoop

Watermolens waren lange tijd belangrijke bakens in het landschap. Zij vormden een belangrijke spil in de (waterkracht)economie van het Brabantse platteland.

De watermolens zijn lang als vooral monumentaal gebouw gewaardeerd. Maar steeds duidelijker wordt, dat de landschappelijke, ecologische en hydrologische effecten van watermolens veel verder reiken dan aangenomen. Om die verbinding van de watermolens met het omringende landschap weer te geven is het concept "watermolenlandschap" ontwikkeld.

Molenstichting Noord-Brabant wil met haar partners de komende jaren toewerken naar een meer gebiedsgerichte, integrale en structurele inbedding van het "watermolenlandschap" in het beleid en de uitvoeringspraktijk rond erfgoed, gebiedsontwikkeling en waterbeheer.

In dit kader is een pilot opgestart voor vijf watermolens in het beekdal van de Dommel. Voor deze watermolens wordt een watermolenlandschap opgesteld, dat straks aan de betreffende gemeenten zal worden aangeboden en basis kan vormen voor een inpassing in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Op die manier kunnen de belangen van de watermolens worden veilig gesteld.

De financiering van dit project vindt plaats in samenwerking tussen de provincie, waterschap De Dommel, de gemeenten Eindhoven, Nuenen en Valkenswaard, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Mozaïek Dommelvallei en Molenstichting Noord-Brabant.

Wij houden u op de hoogte van de voortgang van dit project.

Molen De Arend in Wouw

Grote onderhoudswerken Wouwse Molen De Arend.

Bij de opstart van Stichting Wouwse Molen De Arend in 2012 is een plan van aanpak gemaakt ten behoeve van noodzakelijk onderhoud aan de molen.

Er was eerder door de eigenaren van de molen een Brim subsidie aangevraagd welke nog onaangeroerd was. Daarmee is de Stichting aan de slag gegaan en heeft met name het voegwerk en schilderwerk aangepakt om verdere degradatie van de molen te voorkomen.

Daarbij kwam uiteraard ook nog het nodige houtrot aan het licht. Diverse ramen zijn vervangen en deuren hersteld. De kruilier was door wringen bij het kruien verzwakt en diende voorzien te worden van een nieuwe zijplaat. Verfleverancier Boonstoppel heeft de benodigde verf gratis aangeboden via een verfleverancier te Roosendaal.

Na deze eerste aanpak is de molen nauwkeurig geïnspecteerd, resulterende in een gedetailleerd plan van aanpak als basis voor de volgende Brim aanvraag. Mede door een aanvullende subsidie van de Provincie Noord Brabant, alsmede giften van donateurs, bedrijven en organisaties is een en ander in uitvoering. En niet te vergeten de vele uren van een groep vrijwilligers.

Omloop molen boven de magazijnen

De betonnen omloop boven de magazijnen vertoonde roestende betonwapening. Tevens was scheurvorming van de buitengevels ontstaan omdat dit grote, zware betondek in het verleden er vast aan was gestort. Het betondek is aan de bovenzijde voorzien van een isolatielaag en volledig verkleefde twee laagse Wedeflex bitumen dakbedekking, ten einde de optredende thermische spanning in de muren (krimp en uitzetting van het betondek) tegen te gaan. De betonnen vensters vertoonden ook roestvorming. Na een gedegen onderzoek bleek dat de houten mallen boven water kwamen bij een betonbedrijfje in de directe omgeving. Zij hebben weer nieuwe betonramen gegoten welke in de oude vensteropeningen pasten. De scheuren in de gevels van het magazijn zijn plaatselijk opnieuw ingemetseld en aangevoegd. Het hijsluik boven de invaart is voorzien van een nieuwe roestvaste stalen rand met breukvast kunststof beglazing, zodat meer daglicht in het winkeltje daaronder kan komen.

De stalen baluster was doorgaans op de uiteinden zo ver doorgeroest dat besloten is deze te vervangen. Door inzet van vrijwilligers is de baluster vernieuwd.

Het maalwerk

Door giften van derden konden de aangetaste maalkuip, kaar en deksel aan de noordzijde van de molen vakkundig hersteld worden door molenmaker Van Der Wal. Wederom kon beroep worden gedaan op een aantal vrijwilligers.

Het kruien van de molen

De rollen, kruiring, boven- en onderrail waren door de jaren bij de verbindingen uiteen gegaan, zodat de ronde vorm in een IJ-vorm was veranderd. Hierdoor gingen de rollen wringen bij het in de wind draaien van de wieken. Ook de schoren, korte & lange spruit en de kruilier werden daar zwaar door belast. Bij het ontgraven van enkele kruipalen is geconstateerd dat de palen fors waren aangetast. Er zijn meerpalen aangeschaft welke door vrijwilligers op maat gemaakt zijn en radiaal ingegraven. De aangetaste kruipalen zijn in de molen tentoongesteld.

Nader herstel is uitgevoerd aan het uitrichten van de ronding onder de kap, m.n. ring, muurplaat en ijzeren rollen (vertoonden forse slijtage bij de asgaten). Deze dienden te worden op gefreesd, gevuld met ringen en voorzien van nieuwe assen. Dit zal ongetwijfeld een beter sluitend rollenwerk opleveren.

Het bovenwiel en wiekenas

Het bovenwiel vertoonde diverse breuken en was nabij de verbindingen zo ver uiteen gegaan dat dit gefixeerd diende te worden en van nieuwe steunklossen te worden voorzien. Uit een meting bleek ook dat de wiekenas met lager en al tussen de keer- en weerstijlen uit het midden van het voorkeuvelens was geraakt. Een en ander was dus duidelijk uit verband gerukt.

De wieken van de molen

De wieken van de molen, bestaande uit een geklonken zogenaamde "Pot" roede en een gelaste "Derksroede" bleken bij destructief onderzoek niet geheel op orde te zijn. De potroede was enkele jaren eerder nabij de askop op een dwarsscheur middels het aanbrengen van een stalen plaat met verzonken schroeven door staalbedrijf Frans Janssens te Roosendaal voorlopig gerepareerd. Echter er waren diverse stukken plaatwerk en hoeklijnen in de roede dusdanig aangetast en verzwakt, dat structureel ingrijpen nodig was. Een gerenommeerd staalbedrijf uit Limburg (Koppes) heeft deze roede gerepareerd op de originele wijze met klinknagels. Het verwijderen is verricht door Van Der Wal molenbouwers die ook transport had geregeld. Het houtwerk van de fokken bleek bij het demonteren ook op

diverse delen dusdanig aangetast dat nieuw houtwerk moest worden aangeschaft. Het ijzerwerk is door de vele uren arbeid van vrijwilligers behandeld en gereed gemaakt voor hermontage.

Bij het fotograferen aan de binnenzijde van de Derckx roede kwam aan het licht dat de naden niet allemaal waren doorgelast. De roede zou dus kunnen dubbel klappen. Er is een gecertificeerd lasbedrijf ingeschakeld om alle niet doorgelaste lasnaden uit te slijpen en door te laten lassen. Ook is zeer plaatselijk door roest dun geworden plaatwerk vervangen door het bedrijf. De buisjes als doorvoeren van de draadeinden waren afgeroest en zijn vervangen.

Bij het controleren van het hekwerk werd al snel duidelijk dat het houtwerk in de roedekokers slijtage vertoonde en beter vervangen zou kunnen worden. Ook het houtwerk in de verbindingen van de slotbouten was ingerot en verzwakt waardoor de keuze voor vervangen van het houtwerk een voor de hand liggende was.

Als voorlopig laatste onderhoudklus staat een schildersbeurt nog op het programma voor dit jaar.

Verwijderen roeden t.b.v. restauratie.

Herstelwerk trappen en vervangen kort trapje maalzolder.

Projectplan molenbiotoop windmolens

In Noord-Brabant resteren nog 119 traditionele, veelal monumentale, windmolens. Door de forse provinciale impuls voor achterstallig onderhoud enkele jaren geleden, staan de molens er in Brabant overwegend goed bij. Ook beschikken de meeste molens over voldoende (vrijwillige) molenaars om de molen te laten draaien.

Knelpunt vormen echter de molenbiotopen. Om wind te kunnen vangen, werden molens vroeger op open plekken gebouwd of zodanig hoog, dat ze goed wind konden vangen. Om de windvang voor de molens te kunnen garanderen, is het van belang, dat de molenbiotopen worden geïnventariseerd en door de gemeenten in bestemmingsplannen/omgevingsplannen worden vastgelegd.

Om een goed beeld te krijgen van de huidige situatie wil Molenstichting Noord-Brabant alle molenbiotopen in beeld brengen. De directe omgeving van de Brabantse windmolens dient te worden te worden geanalyseerd, waarbij meteen kan worden nagegaan of verbeteringen mogelijk zijn. Per molen wordt de stand van zaken geschetst, eventueel met een biotoopadvies aan elke eigenaar.

De molenbiotopen worden opgenomen in een zogenaamd bidbook, dat zal worden aangeboden aan de ongeveer 40 gemeenten met een of meer windmolens, met het verzoek om met de concrete voorstellen rekening te houden in hun op te stellen Omgevingsvisies en Omgevingsplannen.

Voor dekking van de kosten van dit project heeft Molenstichting Noord-Brabant een bijdrage gevraagd (en ontvangen) van het Prins Bernhard Cultuurfonds. De aanvraag om een bijdrage van de provincie is nog in behandeling. Tenslotte steekt de Molenstichting hier ook een flink bedrag in.

We hopen nog dit jaar de opdracht voor uitvoering van het project te kunnen verstrekken. Uiteraard houden wij u op de hoogte.

Meedoen!

Heeft u iets te vertellen over uw molen of over andere zaken rondom de molen, heeft u er misschien ook nog wat leuke foto's bij?

Stuur ze ons!

We zetten ze in elk geval op onze website en voor zover er ruimte is, ook in onze nieuwsbrief, die twee keer per jaar verschijnt.

U kunt uw bijdragen toesturen via onze website of via onderstaand mailadres van onze secretaris André van der Vleuten.

Wij rekenen op u!

**Bestuur Molenstichting
Noord-Brabant**

Voorzitter: Fons Naterop

Bestuursleden: Jan Pommer
Pierre Bos
Driek van de

Vondervoort Bastiaan

Snoek Joseph Vos

Secretaris: André van der
Vleuten

Adviseur: Marloes van
de Hei

Secretariaat

André van der Vleuten
Gemeentehuis Boekel
Postbus 99
5427 ZH Boekel
andre.vandervleuten@boekel.nl

www.molenstichtingnoord-brabant.nl

Molenconsulent

Onze molenconsulent Marloes van de Hei heeft, zoals u weet, afscheid genomen van Molenstichting Noord-Brabant, maar gelukkig niet van de molens!

Ze werkt nu bij Erfgoed Brabant, maar nog steeds met het aandachtsgebied molens. Daar is zij voor de Molenstichting voor gemiddeld 1 dag per week beschikbaar voor ondersteuning en advisering.

Zij blijft dus nog steeds voor u en ons beschikbaar.

Marloes is bereikbaar via
marloesvandehei@erfgoedbrabant.nl
of 06-51404989.